

**UCHWAŁA NR XXXIII/305/2013
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ DĘBIE**

z dnia 26 czerwca 2013 r.

w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba na lata 2013 – 2032”

Na podstawie art. 18 ust.1 w związku z art. 7 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594)**Rada Miejska w Nowej Dębie u c h w a l a, c o n a s t ę p u j e:**

§ 1. Uchwala się „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba na lata 2013 – 2032”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta i Gminy Nowa Dęba.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały sprawuje Komisja Rolnictwa, Melioracji i Ochrony Środowiska.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Wojciech Serafin

Gmina Nowa Dęba

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba na lata 2013-2032

Nowa Dęba - maj 2013 r.

SPIS TREŚCI

1. WROWADZENIE	3
2. CELE I ZADANIA „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJCYCH AZBEST Z TERENU GMINY NOWA DĘBA NA LATA 2013-2032”	4
3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO	4
4. KLASYFIKACJA ORAZ ZAKRES ZASTOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	5
5. STAN PRAWNY	8
6. ILOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE	10
7. SKŁADOWISKA ODPADÓW AZBESTOWYCH	17
8. ZAŁOŻENIA ORGANIZACJI, KONTROLI I MONITORINGU PROGRAMU	20
9. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ	21
10. STRESZCZENIE	23

1. WPROWADZENIE

W związku z rozpoznaniem i udokumentowanym chorobotwórczym oddziaływaniem włókien azbestu na zdrowie i życie ludzi, wprowadzono do krajowego ustawodawstwa szereg regulacji prawnych dotyczących bezpiecznego usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Aktualnie obowiązujące, podstawowe akty prawne regulujące kwestie użytkowania i usuwania azbestu to:

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31).

W celu systematycznej i miarodajnej realizacji obowiązków wynikających z ww. aktów prawnych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym, opracowywane są stosowne programy usuwania azbestu. Nadrzędnym dokumentem w tym zakresie jest „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*”, przyjęty przez Radę Ministrów. „*Program Oczyszczania Kraju z Azbestu*” określa zadania, które powinny zostać zrealizowane na szczeblu centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Zadania te ułożono w 5 grup tematycznych:

- zadania legislacyjne,
- działania edukacyjno-informacyjne,
- zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- monitoring realizacji Programu,
- działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

2. CELE I ZADANIA „PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU GMINY NOWA DĘBA NA LATA 2013-2032”

Podstawowym celem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba na lata 2013-2032” jest usunięcie z terenu gminy wyrobów zawierających azbest, zrealizowane w sposób zaplanowany, bezpieczny i zgodny z obowiązującymi przepisami, a w rezultacie zmniejszenie oraz ostateczne wyeliminowanie szkodliwego działania azbestu na środowisko oraz zdrowie ludzi.

Podstawowe zadania programu to:

- inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowa Dęba i jej bieżąca aktualizacja,
- monitoring postępów w usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- realizacja kampanii informacyjno-edukacyjnych na terenie gminy,
- pomoc finansowa przy usuwaniu azbestu.

3. SZKODLIWOŚĆ AZBESTU DLA ZDROWIA LUDZKIEGO

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien azbestu, zawieszonych w powietrzu. Jeśli włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza minerał ten nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi. Na wystąpienie negatywnych skutków zdrowotnych wywołanych azbestem wpływają: rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien, stężenie w wdychanym powietrzu, czas trwania narażenia.

Liczne badania dowiodły, że na biologiczną agresywność pyłu azbestowego wpływa przede wszystkim średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, to znaczy takie, które mogą występować w trwałej postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 mikrometrów, mają grubość mniejszą od 3 mikrometrów, a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3 : 1. Wielkość włókien azbestu uzależniona jest od rodzaju minerału. Azbest można podzielić zasadniczo na dwie grupy minerałów tj. serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amosyt, termolit, aktynolit i antofilit). Skuteczniejsze w przenikaniu do tkanki płucnej są włókna azbestu amfibolowego i to głównie one stanowią realne ryzyko zdrowotne.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- łagodnych zmian opłucnowych,
- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest),
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Przy narażeniu komunalnym na pył azbestowy głównym skutkiem zdrowotnym, który należy brać pod uwagę, jest międzybłoniak opłucnej i otrzewnej. W zależności od poziomu ekspozycji, może być obserwowany wzrost ryzyka raka płuc.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/m³ powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe, ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w dużych ośrodkach miejskich: Warszawie, Katowicach i Łodzi.

Efektom narażenia komunalnego na azbest jest wzrost występowania zmian opłucnowych, szczególnie uwapnionych zmian opłucnej oraz zwiększone ryzyko międzybłoniaka opłucnej. Nie ma dokładnych danych dotyczących liczby osób narażonych w przeszłości lub obecnie na szkodliwe działanie azbestu. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z miejsc nielegalnego ich składowania – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Pamiętać należy, że wyroby azbestowe będące w dobrym stanie technicznym oraz odpowiednio zabezpieczone nie stanowią istotnego zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Zagrożenie jednak pojawia się wówczas, gdy zaistnieją warunki stwarzające możliwości uwalniania się włókien azbestowych do otoczenia. Do sytuacji takich dochodzi najczęściej w wyniku poddawania elementów azbestowych obróbce mechanicznej, jak również wskutek naruszania struktury wyrobu spowodowanej naturalnym starzeniem się materiału oraz pod wpływem oddziaływania czynników atmosferycznych.

Poważny niepokój musi budzić fakt, że usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy, zwiększa tylko zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców kraju.

4.KLASYFIKACJA ORAZ ZAKRES ZASTOSOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Klasyfikację wyrobów azbestowych przeprowadzić można według kryterium oceny ich stanu technicznego, bądź według kryterium właściwości użytkowych.

Zaklasyfikowanie wyrobów azbestowych według kryterium oceny ich stanu technicznego następuje zgodnie z wytycznymi określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, na podstawie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, przeprowadzanej przez właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcę danej nieruchomości, w obrębie której zinwentaryzowano azbest. Jej efektem jest przyporządkowanie azbestu do jednej z trzech niżej wymienionych grup, wydzielonych z uwagi na stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych:

- **I stopień pilności** – oznacza wyroby wymagające pilnego usunięcia (wymiany na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenia;
- **II stopień pilności** – oznacza konieczność przeprowadzenia ponownej oceny w terminie do 1 roku;
- **III stopień pilności** – oznacza konieczność przeprowadzenia ponownej oceny w terminie do 5 lat.

Klasyfikacja z uwagi na kryterium właściwości użytkowych dzieli wyroby azbestowe na dwie klasy:

- **klasa I (wyroby miękkie)** – ich gęstość objętościowa jest mniejsza niż $1\ 000\ \text{kg/m}^3$, zawierają powyżej 20% azbestu. Łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, co w efekcie powoduje znaczną emisję włókien do otoczenia. Do grupy tej należą wyroby tekstylne, koce gaśnicze, uszczelnienia (m.in. w sprzęcie AGD), płytki podłogowe PCW, szczeliwa plecione oraz materiały i wykładziny cierne;
- **klasa II (wyroby twarde)** – gęstość objętościowa jest większa niż $1\ 000\ \text{kg/m}^3$, zawierają poniżej 20% azbestu. W wyrobach znajdujących się w tej klasie włókna azbestu są silnie związane. W przypadku uszkodzenia mechanicznego emisja włókien jest o wiele niższa niż w przypadku wyrobów miękkich. Niebezpieczeństwo stwarza jednak obróbka mechaniczna tych wyrobów (np. cięcie) lub ich rozbijanie. Najbardziej rozpowszechnionymi wyrobami tej klasy są płyty płaskie (wykorzystywane jako elementy elewacji np. w budownictwie wielokondygnacyjnymi), płyty azbestowo-cementowe faliste oraz płyty azbestowo-cementowe typu „karo”, stosowane jako pokrycia dachowe.

W tabeli 1 przedstawiono przykładowe zastosowanie wyrobów zawierających azbest.

Tabela 1. Zastosowanie wyrobów zawierających azbest

Klasa wyrobu	Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
I	masy azbestowe natryskowe	izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej
I	sznury	piece przemysłowe wraz z kanałami spalin, nagrzewnice, rekuperatory, kominy przemysłowe
I	tektura azbestowa	izolacja termiczna i uszczelnienia w instalacjach przemysłowych, aparaturze kontrolno-pomiarowej i laboratoryjnej
I	plyty azbestowo-kauczukowe	uszczelnianie urządzeń przemysłowych pracujących w środowisku agresywnym
I	wyroby tekstylne z azbestu (rękawice i tkaniny azbestowe)	ochrona pracowników
I	masa lub tektura azbestowa	drobne urządzenia w gospodarstwach domowych, np. żelazka, płytki kuchenne, piece akumulacyjne
I	materiały i wykładziny ściernie zawierające azbest	hamulce i sprzęgła
I	masy ogniodporne zawierające azbest	piece przemysłowe wraz z kanałami spalin
II	plyty azbestowo-cementowe faliste i gąsiorzy	pokrycia dachowe, balkony
II	plyty azbestowo-cementowe płaskie prasowane	ściany osłonowe ściany działowe elewacje zewnętrzne osłona ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe, chłodnie wentylatorowe
II	plyty azbestowo-cementowe płaskie „karo”	pokrycia dachowe elewacje zewnętrzne
II	plyty azbestowo-cementowe suchoformowane „kolorys”, „acekol” i inne	elewacje zewnętrzne osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych ściany działowe
II	rury azbestowo-cementowe (bezcisnieniowe i ciśnieniowe)	przewody kanalizacyjne i wodociągowe rynny spustowe na śmieci przewody kominowe
II	otuliny azbestowo-cementowe	izolacja urządzeń ciepłowniczych i innych przemysłowych
II	kształtki azbestowo-cementowe budowlane	przewody wentylacyjne podokienniki osłony rurociągów ciepłowniczych osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
II	kształtki azbestowo-cementowe elektroizolacyjne	przegrody izolacyjne w aparatach i urządzeniach elektrycznych
II	plytki PCV	podłogi w blokach mieszkalnych
I lub II	plyty azbestowo-cementowe konstrukcyjne ogniodporne	osłony ogniodporne i przeciwpożarowe w budynkach przemysłowych (kotłownie) izolacja urządzeń grzewczych grodzie przeciwożniowe w okrętownictwie

Źródło: Ministerstwo Gospodarki

5. STAN PRAWNY

Regulacje prawne w Polsce dotyczące azbestu dotyczą wszystkich etapów jego zagospodarowania, począwszy od momentu usunięcia wyrobów azbestowych z obiektów budowlanych do ich deponowania na składowiskach. Poniżej zestawiono wykaz obowiązujących aktów prawnych w tym zakresie.

Wykaz obowiązujących aktów prawnych dotyczących azbestu

Ustawy

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21, z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2011 r. Nr 62, poz. 322).
8. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2011 r. Nr 227 poz.1367).
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495).

Rozporządzenia

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217).
4. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231) 46
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. z 2012r. poz. 1018, z późn. zm.).
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)

7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowiskowego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.).
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie substancji, chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. z 2012 r. poz. 890).
9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109).
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2011 r. Nr 33, poz. 166)
11. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. Nr 189, poz. 1603).
12. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595).
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31).
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649).
16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie ograniczeń produkcji, obrotu lub stosowania substancji i mieszanin niebezpiecznych lub stwarzających zagrożenie oraz wprowadzania do obrotu lub stosowania wyrobów zawierających takie substancje lub mieszaniny (Dz. U. z 2013r. , poz. 180).
17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 stycznia 2013 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. z 2013 r. poz. 38).
18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
19. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 22 sierpnia 2007 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów na składowiska podziemne (Dz. U. Nr 163, poz. 1156).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. z 2011 r. Nr 298, poz. 1771)

21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055).
23. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).
24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2013r. poz. 523).
25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. z 2011 r. Nr 95, poz. 558).
26. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 08 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2010 r. Nr 249, poz. 1973).
27. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. Nr 49, poz. 356).
28. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów odpadów, których przewóz w celu unieszkodliwiania jest zabroniony (Dz. U. Nr 119, poz. 769).
29. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. Nr 206, poz. 1291).
30. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)
31. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.).
32. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)
33. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie egzaminów dla kierowców przewożących towary niebezpieczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 191).

6. ILOŚĆ WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W GMINIE

Metody pozyskiwania danych

Aktualne dane o ilości i rodzaju wyrobów zawierających azbest, znajdujących się na terenie Gminy Nowa Dęba, pochodzą z dwóch źródeł. Podstawowym źródłem informacji są wyniki kompleksowej inwentaryzacji obiektów zawierających azbest, jaka została przeprowadzona na podstawie spisu z natury. Kolejnym źródłem danych są wypełnione przez właścicieli nieruchomości formularze „*Informacji o wyrobach zawierających azbest*”, które corocznie winny być przedkładane Burmistrzowi Miasta i

Gminy Nowa Dęba zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest. Zaznaczyć należy, iż wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest adresatem informacji przekazywanych **wyłącznie przez osoby fizyczne**, natomiast właściciele nieruchomości posiadający osobowość prawną, zarządcy bądź inni posiadacze nieruchomości, wykorzystujący obiekty budowlane, w których znajdują się wyroby zawierające azbest, zobowiązani są do przedkładania stosownej informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu marszałkowi województwa.

Informacje dokumentujące proces stopniowego usuwania azbestu pochodzą z trzech źródeł. Przede wszystkim dane te powinny wynikać bezpośrednio z analizy przedkładanych przez właścicieli nieruchomości i corocznie aktualizowanych informacji o wyrobach zawierających azbest, o czym była mowa powyżej. W praktyce skutecznym sposobem pozyskiwania danych są informacje przedkładane organom nadzoru budowlanego oraz administracji architektoniczno-budowlanej bezpośrednio przez wykonawców prac oraz przez właścicieli nieruchomości, co związane jest z obowiązkiem zgłoszenia prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych, wynikającym z zapisów § 6 ust. 2 i ust. 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Źródłem pozyskiwania danych dotyczących usuwania wyrobów azbestowych są informacje z dotacji celowych, udzielanych podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych lub jednostkom sektora finansów publicznych będących gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi - od 2011 r. przez Gminę Nowa Dęba na wymianę pokryć dachowych lub elewacji budynków polegająca na : demontażu, odbiorze, transporcie i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Rodzaje, ilości i stopień pilności wyrobów azbestowych występujących na terenie Gminy Nowa Dęba

Z informacji zawartych w inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wynika, że tego rodzaju wyroby mają zastosowanie głównie jako materiały konstrukcyjne i izolacyjne, w obrębie połaci dachowych i elewacji ściennych.

Podstawowymi rodzajami wyrobów azbestowych na terenie Gminy Nowa Dęba są:

- płyty faliste azbestowo-cementowe tzw. niska fala,
- płyty faliste azbestowo-cementowe tzw. wysoka fala,
- płyty azbestowo-cementowe płaskie typu „karo”,
- lekkie płyty izolacyjne z azbestem.

Oszacowano, że całkowita powierzchnia zinwentaryzowanych płyt wynosi ok. 123 160 m², co przy założeniu średniej wagi płyty wynoszącej 12 kg na 1 m² daje całkowitą masę znajdujących się w gminie wyrobów azbestowych wynoszącą 1477,92Mg. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów w poszczególnych miejscowościach gminy przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Ilość wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach gminy w 2012r.

Lp.	Nazwa miejscowości	Ilość wyrobów [m ²]
1.	Nowa Dęba	14983
2.	Rozalin	6444
3.	Tarnowska Wola	7385
4.	Alfredówka	5751
5.	Cygany	20034
6.	Jadachy	23480
7.	Chmielów	45023
8.	Buda Stalowska	60
Razem		123 160

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. na terenie Gminy Nowa Dęba zinwentaryzowano łącznie ok. 751 budynków, w których zastosowano wyroby azbestowe w postaci płyt płaskich bądź falistych.

Stopień pilności usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Ilość wyrobów azbestowych znajdujących się na terenie Gminy Nowa Dęba w podziale na poszczególne stopnie pilności.

Stopień pilności	Ilość wyrobów [m ²]	Ilość wyrobów %
I	20 932	17,0
II	13 090	10,6
III	89 138	72,4

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Nowa Dęba

Zaawansowanie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest w Gminie Nowa Dęba

W latach 2006-2012 wyroby zawierające azbest zostały usunięte z 210 budynków w ilości równej 378,103Mg z terenu Miasta i Gminy Nowa Dęba.

Tabela 4. Ilość wyrobów zawierających azbest, która została usunięta w latach 2006-2012 z terenu Gminy Nowa Dęba

Lp.	Rok	Ilość wyrobów [Mg]	Ilość budynków
1.	2006	64,6	36
2.	2007	33,527	27
3.	2008	70,952	38
4.	2009	59,51	40
5.	2010	0	0
6.	2011	47,78	24
7.	2012	101,734	45

Podejmowane działania przez Gminę Nowa Dęba zmierzają do całkowitego usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Dęba.

Przy analizie tempa usuwania azbestu należy również mieć na względzie, że proces ten nie będzie miał jednorodnego tempa. W początkowym okresie od momentu wejścia w życie zakazu produkcji (1997 r.) w obiektach budowlanych znajdują się wyroby azbestowe o różnym wieku i stopniu zużycia, a tym samym różny jest stopień pilności i potrzeba ich usuwania. W miarę upływu czasu, na skutek naturalnego zużycia materiału i konieczności przeprowadzania okresowych remontów elewacji ściennych i powierzchni dachowych, w istotny i „naturalny” sposób wzrastać będzie liczba inwestycji, w których następować będzie likwidacja i unieszkodliwianie azbestu. Przy założeniu, że żywotność wyrobów zawierających azbest wynosi ok. 30-35 lat, a okres ich powszechnego stosowania przypada w szczególności na drugą połowę lat 80-tych XX w., największej liczby modernizacji budynków połączonych z usuwaniem azbestu należy spodziewać się w latach 2020-2025.

Ustalono, że zewidencjonowana ilość wyrobów zawierających azbest zostanie usunięta do 2032 r. w równomiernym tempie ok. 5% całkowitej masy rocznie, począwszy od 2013 r.

Tabela 5. Planowana ilość wyrobów zawierających azbest przeznaczonych do usunięcia w latach 2013-2032

Wyszczególnienie	Lata	
	2013-2022	2023-2032
Ilość odpadów [Mg]	738,96	738,96
Ilość odpadów [m ²]	61 580	61 580

Źródło: opracowanie własne

Procedura postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest

Procedury postępowania

Procedury postępowania z wyrobami zawierającymi azbest określone zostały w „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032”. Podzielone zostały one na 4 grupy działań.

Grupa 1 – Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Grupa obejmuje:

Procedurę 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedurę 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa 2 – Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jako wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Grupa obejmuje:

Procedurę 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedurę 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu, terenu, instalacji.

Grupa 3 – Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa 4 – Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 6. Składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania wyrobów zawierających azbest.

Dla rzetelnej i miarodajnej oceny aktualnego stanu oraz określenia potrzeb niezbędnych dla realizacji ustawowego obowiązku usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Nowa Dęba w okresie do końca 2032 r., największe znaczenie mają procedury nr 1 i 2, które poniżej zostały nieco szerzej omówione.

Procedura 1 dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Cel procedury: Celem procedury jest przedstawienie obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury: Zakres procedury obejmuje okres posadowienia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu, niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeśli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy: Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, na którym znajdują się wyroby zawierające azbest, jest zobowiązany do przeprowadzenia **okresowej kontroli** stanu tych wyrobów oraz sporządzenia na jej podstawie 1 egzemplarza „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierający azbest”.

Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili wcześniej ten obowiązek sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...”, tzn.:

- po 5-ciu latach – w przypadku gdy wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie (III stopień pilności);

- po pierwszym roku – jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne uszkodzenia (do 3% powierzchni – II stopień pilności).

W przypadku gdy wyroby posiadają duże i widoczne uszkodzenia powinny zostać niezwłocznie usunięte bądź zabezpieczone (I stopień pilności). Egzemplarz sporządzonej oceny przechowuje się do czasu sporządzenia kolejnej oceny, łącznie z dokumentacją całego obiektu, którego ona dotyczy (w przypadku obiektów budowlanych, dla których prowadzona jest książka obiektu budowlanego, sporządzoną ocenę dołącza się do książki obiektu budowlanego).

Niezależnie od powyższego właściciel lub zarządca nieruchomości, na której zostały zinwentaryzowane wyroby azbestowe, jest zobowiązany do wykonywania **corocznej inwentaryzacji** azbestu, której wyniki ujmuje w postaci wypełnionego formularza „Informacji o wyrobach zawierających azbest” sporządzanej w dwóch egzemplarzach, z których jeden przedkładany jest wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta (obowiązek dotyczy osób fizycznych – w przypadku podmiotów mających osobowość prawną „Informacja...” przedkładana jest marszałkowi województwa), a drugi egzemplarz pozostaje u właściciela nieruchomości, do czasu wykonania kolejnej inwentaryzacji.

Procedura 2 dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli oraz zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Cel procedury: Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli lub zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest, przed i w czasie wykonywania prac polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu takich prac.

Zakres procedury: Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosowanego oświadczenia wykonawcy pracy.

Opis szczegółowy: Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, posiadający odpowiednie dokumenty lub informacje mogące służyć do identyfikacji rodzaju i ilości wyrobów azbestowych powinien przedstawić je wykonawcy prac przed ich rozpoczęciem.

Wyniki identyfikacji azbestu posiadane przez właściciela powinny być uwzględniane przy: sporządzaniu „Oceny...”, sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta, zawarciu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest ma obowiązek zgłoszenia prac polegających na usuwaniu lub zabezpieczaniu azbestu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej.

Po dokonaniu obowiązków formalnoprawnych właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac i zawiera z nim umowę. W umowie powinny być jasno określone obowiązki stron, także w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac właściciel tudzież zarządca powinien poinformować mieszkańców budowli, budynku, instalacji lub terenu o wykonywanych pracach polegających na usuwaniu materiałów niebezpiecznych dla zdrowia oraz sposobach zabezpieczenia przed ich szkodliwością.

Po zakończonych pracach właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonującego prace, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu. Oświadczenie wraz z inną dokumentacją dotyczącą budynku, budowli, instalacji, urzędnienia lub terenu należy przechowywać przez co najmniej 5 lat.

Podmioty uprawnione do demontażu i odbioru wyrobów zawierających azbest
Biorąc pod uwagę zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, odpady zawierające azbest winny być usuwane przez specjalistyczne, uprawnione do tego podmioty, które w związku ze świadczoną usługą stają się wytwórcami odpadów niebezpiecznych. Na wykonawcy tego rodzaju prac spoczywa szereg obowiązków związanych z:

- uzyskaniem uprawnień do świadczenia usług, wymaganych na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach;
- odpowiednim przeszkoleniem pracowników i ich wyposażeniem w niezbędne środki ochrony osobistej;
- dokonaniem wymaganych przepisami zgłoszeń poprzedzających przystąpienie do prac (do organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz właściwego miejscowo państwowego inspektora sanitarnego);
- prowadzeniem prac zgodnie z wymogami przepisów odrębnych, w szczególności § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest;
- należywym zabezpieczeniem zdemontowanych odpadów azbestowych na czas transportu, poprzez ich odpowiednie opakowanie i oznakowanie;
- przekazaniem właścicielowi nieruchomości pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz oczyszczenia terenu z pyłu azbestowego po ich zakończeniu.

Wykaz podmiotów zajmujących się usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu tarnobrzeskiego zamieszczono poniżej:

- SanTa-EKO Tadeusz Zych, Izabela Rutowska Sp. j. ul. Holownicza 11, 27-600 Sandomierz,
- P.H.U.P. „EURO-GAZ” Sp. j., Zgórsko 31a, 26-052 Sitkówka-Nowiny,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe Zdzisław Szewczyk, 33-386 Podegrodzie 314,
- POLONICA Sp. z o. o. ul. 1 Maja 191, 25-655 Kielce
- PPHU „DACH-STYL” Jan Ciak 37-430 Jeżowe 376
- „Hydrogeotechnika” Sp. z o. o. ul. Ściegiennego 262a, 25-116 Kielce
- „ENERGE” Sp. z o. o., os. Na Stoku 11/30, 31-702 Kraków,
- Firma H.P.U. „JUKAM” Maciej Plewa ul. Jagiellońska 95, Krościenko n/ Dunajcem,
- „Środowisko i Innowacje” Dobrów 8, 28-142 Tuczepy,
- CLIMBEX Kaczmarek, Kantorski Spółka Jawna 46-021 Brzezie,
- PPHU „EKO-MIX” ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław,
- PPHU „ELEKTRONIX” Zygmunt Sokołowski ul. Słowackiego 8, 36-100 Kolbuszowa,
- PPHU „GAJAWI” Gabriel Rogut ul. Kopernika 56/60, 90-553 Łódź.

7. SKŁADOWISKA ODPADÓW AZBESTOWYCH

Usuwanie wyrobów zawierających azbest łączy się z powstawaniem odpadów. Aktualnie jedyną stosowaną metodą unieszkodliwiania tych odpadów jest ich składowanie. Poniżej przedstawiono składowiska odpadów przyjmujące odpady zawierające azbest wg Projektu Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA).

Wykaz istniejących i przygotowywanych składowisk odpadów zawierających azbest:

Województwo dolnośląskie

- 1) Składowisko Odpadów Przemysłowych, ul. Górnicza , 58-303 Wałbrzych
Zarządzający składowiskiem: Mo-Bruk, Korzenna 214, 33-322 Korzenna.
- 2) Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu gm. Polkowice; Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Gospodarki Miejskiej Sp. z o.o. ul. Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice.
- 3) Składowisko odpadów w Marcinowie, gm. Trzebnica; Zarządzający składowiskiem: Zakład Gospodarki Komunalnej w Trzebnicy, ul. Piłsudskiego 1, 55-100 Trzebnica.
- 4) Teren KGHM „Polska Miedź” w Lubinie, Oddział Huta Miedzi Głogów ul. Żukowicka 1, 67-200 Głogów; Zarządzający składowiskiem: KGHM „Polska Miedź” S.A. w Lubinie, Oddział Huta Miedzi Głogów.

Województwo kujawsko-pomorskie

- 1) Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Małociechowo, gm. Pruszcz; Zarządzający składowiskiem: „ECO-POL” Sp. z o.o. ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz.

Województwo lubelskie

- 1) Składowisko Odpadów Niebezpiecznych, Poniatowa Wieś gm. Poniatowa
Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Młodzieżowa 4, 24-320 Poniatowa.
- 2) Składowisko Piaski Zarzecze II, Kraśnik; Zarządzający składowiskiem: WOD-BUD Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik.
- 3) Składowisko odpadów azbestowych w miejscowości Srebrzyszcze gm. Chełm; Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Gospodarki, Odpadami Sp. z o.o. w Chełmie, ul. Ks. Piotra Skargi 11, 22-100 Chełm.

Województwo lubuskie

- 1) Składowisko Odpadów Azbestowych ul. Małazyńska 180, Chróścik, gm. Gorzów Wielkopolski; Zarządzający składowiskiem: Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o., ul. Teatralna 49, 66-400 Gorzów Wielkopolski.

Województwo łódzkie

- 1) Składowisko Odpadów Niebezpiecznych, Jadwinówka gm. Radomsko; Zarządzający składowiskiem: Transport Metalurgia S.A., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko.
- 2) „Bagno-Lubień” – teren Elektrowni Bełchatów S.A.; Zarządzający składowiskiem: Elektrownia Bełchatów S.A. z/s w Rogowcu ul. Wyzwolenia 30, 97-406 Rogowiec.

Województwo małopolskie

- 1) Składowisko Komunalne w Ujkowie Starym gm. Bolesław; Zarządzający składowiskiem: Zakład Gospodarki Komunalnej „Bolesław” Sp. z o. o., ul. Osadowa 1, 32-329 Bolesław.
- 2) Składowisko odpadów „Za rzeką Białą”, ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów; Zarządzający składowiskiem: Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. ul. Kwiatkowskiego 8, 33-101 Tarnów.

Województwo mazowieckie

- 1) Składowisko odpadów komunalnych w Rachocinie; Zarządzający składowiskiem: Zakład Gospodarki Mieszkaniowej ul. Traugutta 33, 09-200 Sierpc.

Województwo opolskie

Brak składowisk

Województwo podkarpackie

- 1) Składowisko Odpadów w Młynach gm. Radymno; Zarządzający składowiskiem: Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie 341, 37-550 Radymno.
- 2) Składowisko Odpadów Pysznica gm. Pysznica; Zarządzający składowiskiem: Gminny Zakład Komunalny ul. Wolności 295, 37-403 Pysznica.
- 3) *Kozodrza gm. Ostrów; Zarządzający składowiskiem: Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie (Przygotowywane składowisko odpadów niebezpiecznych).*

Województwo podlaskie

- 1) Składowisko Odpadów Miastkowo pow. Łomża; Zarządzający składowiskiem: MPGKiM ul. Akademicka 22, 18-400 Łomża.
- 2) *Składowisko odpadów budowlanych zawierających azbest na terenie składowiska odpadów komunalnych w m. Korytki gm. Jedwabne; Zarządzający składowiskiem: Komunalny Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 4, 18-420 Jedwabne (Przygotowywane składowisko odpadów niebezpiecznych).*

Województwo pomorskie

- 1) Zakład Unieszkodliwiania Odpadów w Bierkowie, Bierkowo 120, 76-261 Bruskowo Wielkie gm. Słupsk; Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Słupsku, ul. Szczecińska 112, 76-200 Słupsk
- 2) Składowisko Odpadów w Gilwie Małej, Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn; Zarządzający składowiskiem: Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn.
- 3) *Kwatera na odpady zawierające azbest Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. w Gdańsku ul. Jabłoniowa 55, 80-180 Gdańsk Szadółki (Przygotowywane składowisko odpadów niebezpiecznych).*

Województwo śląskie

- 1) Sektor III na odpady azbestowe, wydzielony w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie, Szybowa 44, Knurów; Zarządzający składowiskiem: PPHU „Komart” Sp. z o.o., ul. Szpitalna 7, 44-194 Knurów.
- 2) *Składowisko odpadów komunalnych Świętochłowice – teren po eksploatacji haldy Huty „Florian”; Zarządzający składowiskiem: Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Łagiewnicka 76, 41-608 Świętochłowice (Przygotowywane składowisko odpadów niebezpiecznych).*
- 3) Kwatera X na odpady azbestowe w ramach składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Dąbrowie Górniczej; Zarządzający składowiskiem:

Koksownia „Przyjaźń” Sp. z o.o. ul. Koksownicza 1, 42-523 Dąbrowa Górnicza 358.

- 4) Składowisko odpadów azbestowych na terenie, Oczyszczalni Ścieków Deszczowo-Przemysłowych, Huty Katowice Dąbrowa Górnicza; Zarządzający składowiskiem: ARCELOR MITTAL POLAND S.A. Oddział w Dąbrowie Górniczej, ul. J. Piłsudskiego 92, 41-308 Dąbrowa Górnicza.
- 5) Wydzielona subkwateryna na odpady zawierające azbest w ramach sektora III składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Jastrzębiu Zdroju Cofinco-Poland Sp. z o.o., ul. Graniczna 29, 40-956 Katowice.

Województwo świętokrzyskie

- 1) Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Dobrów gm. Tuczępy; Zarządzający składowiskiem: Środowisko i Innowacje Sp. z o.o. Dobrów 8, 28-142 Tuczępy.

Województwo warmińsko-mazurskie

- 1) Składowisko odpadów zawierających azbest, Półwieś gm. Zalewo; Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. ul. 3-go Maja 8, 14-100 Ostróda.
- 2) Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg; Zarządzający składowiskiem: Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Szańcowa 1, 82-300 Elbląg.

Województwo wielkopolskie

- 1) Składowisko odpadów niebezpiecznych, ul. Sulańska 11, 62-510 Konin; Zarządzający składowiskiem: Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. ul. Sulańska 11, 62-510 Konin.

Województwo zachodniopomorskie

- 1) Zakład odzysku odpadów ul. Łubuszan 80, Sianów; Zarządzający składowiskiem: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. ul. Komunalna 5, 75-724 Koszalin.
- 2) Składowisko odpadów Dalsze gm. Myślibórz; Zarządzający składowiskiem: „Eko-Mysł” Sp. z o.o. Dalsze 36, 74-300 Myślibórz

8. ZAŁOŻENIA ORGANIZACJI, KONTROLI I MONITORINGU PROGRAMU

„Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” zakłada, że w jego realizacji będą brały udział jednostki i instytucje trzech poziomów administracji tj.:

- centralnego - Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator Programu,
- wojewódzkiego – wojewoda, samorząd województwa,
- lokalnego – samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Każdemu z ww. poziomów przyporządkowano konkretne zadania realizacyjne. Na poziomie lokalnym za realizację zadań odpowiedzialni są wójt, burmistrz, prezydent miasta.

Tabela 6. Wskaźniki monitorowania programu usuwania azbest oraz wyrobów azbestowych z terenu Gminy Nowa Dęba

Wskaźnik	Jednostka
Ilość usuniętych płyt azbestowo-cementowych	Mg/rok
% usuniętych płyt azbestowo-cementowych w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w Gminie	%
Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest z budżet gminy	PLN
Ilość przeprowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami azbestowymi	Liczba/rok

9. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ

W celu spełnienia celów założonych w niniejszym programie określono zadania przewidziane do realizacji w latach 2013 – 2032” wraz ze wskazaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań, określeniem terminów i kosztów ich realizacji (tabela 7.).

Głównym adresatem planowanych przedsięwzięć są organy gminy Nowa Dęba, dla których realizacja dokumentu jest obligatoryjna.

Tabela 7. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji przedsięwzięć obejmujący 2013-2032 r.

Lp.	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Termin realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN w ujęciu rocznym	Źródła finansowania
1	wyznaczenie koordynatora działań odpowiedzialnego za nadzorowanie realizacji programu usuwania azbestu na terenie gminy, podejmowanie lub koordynowanie decyzji strategicznych i finansowych w tym zakresie, odpowiedzialnego za kontakt z zainteresowanymi osobami prawnymi i fizycznymi oraz udzielanie wszelkich niezbędnych informacji nt.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ przepisów regulujących postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest, ▪ dokumentów, jakie należy wypełnić, żeby spełnić obowiązek inwentaryzacyjny; procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu, ▪ firm mających prawo wykonywać prace związane z usuwaniem materiałów zawierających azbest na terenie gminy, ▪ środków na dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest, ▪ lokalizacji składowisk odpadów niebezpiecznych, na które można wywozić materiały zawierające azbest 	Burmistrz Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	x	Środki własne (budżet gminy)
2	gromadzenie przez burmistrza informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa, w tym ustalenie rejonów (miejsc, budynków), gdzie jest spodziewany wzrost zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technicznego zużycia wyrobów zawierających azbest	Burmistrz Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	2,00	Środki własne (budżet gminy)
3	prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie dofinansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	Burmistrz Miasta i Gminy/Rada Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	10,00	Środki własne (budżet gminy)
4	przeprowadzenie akcji informacyjnej wśród właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których jest lub był wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest (przygotowanie folderów informacyjnych dotyczących dokonywania przeglądu technicznego tych wyrobów oraz dokonania oceny stanu i możliwości ich bezpiecznego użytkowania)	Burmistrz Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	2,00	Środki własne (budżet gminy)
5	współpraca z innymi urzędami i instytucjami w celu weryfikacji legalności działania przedsiębiorstw zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie gminy	Burmistrz Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	x	Środki własne (budżet gminy)
6	sukcesywne dokonywanie przeglądów technicznych obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy oraz usuwanie tych wyrobów w zależności od wyników oceny	Burmistrz Miasta i Gminy	Zadanie ciągłe	x	Środki własne (budżet gminy)

Źródło: opracowanie własne

10. STRESZCZENIE

Pomimo zakazu stosowania wyrobów azbestowych, materiał ten będzie elementem struktury wielu obiektów budowlanych jeszcze przez kilkadziesiąt lat. Należy pamiętać, że prawidłowe użytkowanie wyrobów azbestowych nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi. Najczęstszym źródłem niebezpieczeństwa ze strony azbestu jest obróbka mechaniczna elementów azbestowych, wywołująca emisję włókien do powietrza.

W celu eliminacji zagrożenia dla zdrowia ludzi ze strony azbestu w Polsce wprowadzono szereg uregulowań prawnych w tym zakresie oraz opracowano wieloletni „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” zakładający całkowite usunięcie azbestu i wyrobów azbestowych do 2032 r. Program zobowiązuje wszystkich jego uczestników (jednostki i instytucje) do podjęcia konkretnych działań.

Niniejsze opracowanie jest wynikiem spełnienia wymogu uwzględnienia usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Dokument określa przyjętą lokalną strategię postępowania w latach 2013-2032 zmierzającą w długoterminowej perspektywie do:

- usunięcia i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nowa Dęba,
- minimalizacji negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu w wyniku użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Nowa Dęba,
- likwidacji szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko gminy Nowa Dęba.

Realizacja programu uzależniona jest w dużej części od właścicieli i zarządców obiektów budowlanych na których to spoczywa obowiązek prowadzenia okresowych kontroli i oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest, przekazywania właściwym jednostkom danych o ilości, stanie i miejscu występowania azbestu, a przede wszystkim ich usunięcia.

Sformułowane w programie zadania samorządu terytorialnego koncentrują się na stworzeniu w gminie łatwo dostępnego systemu informacji na temat zagrożenia zdrowotnego wywoływanego włóknami azbestu oraz możliwości zagospodarowywania odpadów azbestowych. Planuje się wdrożenie szerokiej akcji informacyjnej wśród właścicieli, zarządców lub użytkowników miejsc, w których jest lub był wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest mającej na celu podniesienie świadomości mieszkańców gminy.

Najistotniejszym zadaniem programu jest mobilizowanie mieszkańców gminy oraz podmiotów gospodarczych do usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest poprzez wprowadzanie zachęt finansowych przez gminę w dotacjach celowych na finansowanie wymiany pokryć dachowych lub elewacji budynków polegającej na: demontażu, odbiorze, transporcie i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

Przyjęto, że realizacja wyznaczonych w programie zadań w realny sposób przyczyni się do osiągnięcia celów programu.